

Du har inte förmått göra din underårighet sannolik

Innehåll

Hösten 2016 - åldersuppskrivningar utan medicinsk utredning	2
Hösten 2017 - Nya medicinska åldersutredningar med stor felmarginal	3
Migrationsverkets bedömningar - fortsatt vuxenpresumtion	4
Exempel - ingen medicinsk utredning	5
Exempel - med utredningar från Rättsmedicinalverket	7
Den samlade bilden	10
Ålderns betydelse för bedömning av skyddsbehov	11
Konsekvenser	12
Historik	12
Avslutande kommentarer	13
Bilaga: Utdrag ur rapport "Min mamma är blind på ena örat..." #vistårinteut	15

FARR november 2017

Rapport om åldersbedömningar av ensamkommande barn 2016 - 2017

Hösten 2016 – åldersuppskrivningar utan medicinsk utredning

I början av 2017 publicerade Flyktinggruppernas Riksråd, FARR, en granskning av ett antal åldersuppskrivningar i asylärenden, *Du är vuxen tills du bevisar motsatsen*¹. Granskningen gjordes efter samråd mellan flera frivilligorganisationer som alla sett indikationer på att ensamkommande barn under hösten 2016 fått sin ålder ändrad utan någon utredning över huvud taget. Ärendena som granskades hade upplåtits avidentifierade av medlemmar i yrkes- och volontärnätverket #vistårinteut.

20 uppskrivningsbeslut närgranskades. I de flesta av dessa hade åldern skrivits upp utan att någon indikation över huvud taget redovisats för att barnet skulle vara vuxet, samtidigt som alla tänkbara intyg från professionella i barnets omgivning lämnats utan avseende. Det förekom även att åldern skrevs upp trots att personen i ett annat EU-land bedömts som minderårig.

Även om granskningen inte kan göra anspråk på att vara representativ visar den att det under hösten 2016 blev vanligt förekommande att åldersuppskrivningar gjordes med en uppenbar vuxenpresumtion, utan hänsyn till de bevis för minderårighet som anförts. Åldersuppskrivningarna har samtidigt fått stor betydelse eftersom de varit en förutsättning för den stora mängd utvisningar av ungdomar till krigsområden som nu pågår.

När regeringen föreslog den tillfälliga begränsningslag som skulle göra att tidsbegränsade uppehållstillstånd blev regel, så undantogs barn som sökt asyl senast den 24 november 2015. Därmed skulle de allra flesta ensamkommande barn fortfarande få permanent uppehållstillstånd, precis som varit praxis tidigare år. Detta var regeringens avsikt.

I april 2016 aviserade Migrationsverket en ny praxis som innebar att ensamkommande barn över ca 15 år som inte kan bevisa ett personligt skyddsbehov men som saknar ordnat mottagande i hemlandet skulle få tidsbegränsade tillstånd till 18-årsdagen istället för permanenta tillstånd. Principen utvecklades i ett rättsligt ställningstagande juli 2016², strax efter att den tillfälliga lagen trätt i kraft.

Praxisändringen innebar att många tusen minderåriga bara skulle få stanna ett eller två år, trots att de enligt regeringens planer skulle ha fått permanenta tillstånd. Regeringen föreslog därför en möjlighet för denna grupp att ändå få längre uppehållstillstånd om de gick i gymnasiet, detta som ett tillägg bland de regler om förlängda uppehållstillstånd för gymnasiestudier som redan planerades³.

---

¹ FARR 170119: "Du är vuxen tills du bevisat motsatsen":

http://www.farr.se/images/pdf/2017/granskning_beslut-om-alder.pdf

² Migrationsverket 170713, Rättsligt ställningstagande angående praktiska verkställighetshinder - SR 25/2016:

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=37731>

³ Regeringen 170302, Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2017/03/prop.-201617133/>

Här kommer ålderssuppskrivningarna in. Statistiken⁴ tyder på att Migrationsverkets nya praxis kom att ersättas av ålderssuppskrivningar, vilka ledde till att ungdomarna kunde utvisas direkt. Redan under perioden augusti-december 2016 gavs endast 139 tillfälliga tillstånd på grund av brist på ordnat mottagande (inklusive några beslut om utvisning förenade med föreskrift att de inte fick verkställas före 18-årsdagen). Under samma period fick 2713 av dem som sökt asyl som ensamkommande barn ett utvisningsbeslut och samtidigt ett beslut om att de skrivits upp i ålder till 18. Därmed sattes den kommande lagändringen om uppehållstillstånd för gymnasister mer eller mindre ur spel för denna grupp.

Ålderssuppskrivningarna som de skett under 2016 kritiserades dock av många instanser, inklusive Migrationsverket självt⁵, och den 18 februari 2017 satte Migrationsverket stopp för ålderssuppskrivningar utan erbjudande om medicinsk utredning.

Hösten 2017 – Nya medicinska åldersutredningar med stor felmarginal

I mars 2017 började ungdomar i asylproceduren erbjudas medicinska åldersundersökningar utförda med Rättsmedicinalverkets (RMV) metod⁶.

RMV:s metod bygger på resultatet från två undersökningar: röntgenundersökning av visdomständer samt magnetkameraundersökning av knäled. Bilderna från undersökningarna granskas av vardera två experter, oberoende av varandra. Eftersom avsikten inte är att bedöma exakt ålder utan endast om personen är över 18, reduceras utredningen till om visdomstanden respektive knäleden är fullt utvecklade. För att visdomstanden och knäledens tillväxt ska anses ha nått slutstadiet krävs att båda tandläkarna respektive båda röntgenläkarna var för sig kommer till den slutsatsen. Däremot krävs det bara att en av dessa, alltså antingen tanden eller knäleden, är mogen för att utlåtandet ska bli att *"undersökning talar för att den undersökta är 18 år eller äldre"*. Samma formulering används om båda ställen är mogna.

Om inget av ställena har nått mognad blir resultatet *"undersökning talar möjligen för att den undersökta är under 18 år"*.

Dessa två svar är de vanligast förekommande. En tredje formulering *"undersökning talar möjligen för att den undersökta är 18 år eller äldre"* används för flickor vars knäled men inte visdomstand är fullt utvecklade, detta beroende på att flickors skelett antas mogna något tidigare än pojkars.

---

⁴ Migrationsverkets beslut 160801 - 170731 för personer som sökt asyl som ensamkommande barn, tabeller utlämnade via mail från Migrationsverket 170421 samt 170829, summeringar av Sanna Vestin: http://www.farr.se/images/pdf/2017/Beslut_ensamk_barn_201608-201707.pdf

⁵ Migrationsverket 170305: "Åtgärds paket ska höja kvaliteten på åldersbedömningar": <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2017/2017-03-05-Atgardspaket-ska-hoja-kvaliteten-pa-aldersbedomningar.html>

⁶ Se beskrivning på Rättsmedicinalverkets hemsida, "Metoder för medicinska åldersbedömningar": <https://www.rmv.se/verksamheter/medicinska-aldersbedomningar/metoder/>

Enligt de studier som RMV åberopar har omkring 10 procent av dem som faktiskt är minderåriga ändå fullt utvuxna visdomständer och knäleder⁷. En av rättsläkarna vid RMV, Fredrik Tamsen, har utifrån det underlag RMV har använt, ifrågasatt beräkningen och anser att felbedömning kan ske i så mycket som 19 procent av fallen, på grund av att osäkerheten vid de två undersökningarna inte behöver samvariera⁸.

En ännu större riskprocent har angetts av RMV för att vuxna bedöms som barn. Detta gör inte saken bättre, men får inte lika allvarliga konsekvenser för individerna.

Bakgrunden till att magnetröntgen av knäled valdes som metod vid sidan av tandröntgen eller som tidigare förekommit röntgen av handleden, var en studie av Socialstyrelsen⁹ som tydde på att knä-metoden skulle minska risken för att barn bedöms som vuxna. Knäleden skulle enligt studien normalt mogna senare än tänderna.

Statistiken från de 5820 åldersutredningar i asylärenden genom RMV som redovisats när detta skrivs visar tvärtom att det är flera gånger vanligare att knäleden är mogen trots att visdomständerna inte växt färdigt, jämfört med det omvända. Den påtagliga skillnaden tyder på att säkerheten i magnetkamera-metoden har övervärderats och att en större utvärdering borde ha gjorts innan metoden började användas. Socialstyrelsen föreslog att en pilotstudie skulle göras på barn med känd ålder. Denna studie pågår nu, men en utvärdering lär dröja. Studien görs på barn uppvuxna i Sverige. Osäkerhet om eventuella skillnader mellan folkgrupper eller uppväxtförhållanden kvarstår därmed.

Ytterligare ett problem är att metoden med magnetkamera är ny i sammanhanget och få har erfarenhet av den. Det har redan förekommit att ombud för ensamkommande som begärt ut bilderna och bett om en "second opinion" från en expert i ett annat EU-land har fått avvikande svar.

Migrationsverkets bedömningar – fortsatt vuxenpresumtion

Som visats ovan är osäkerhetsfaktorn stor även om medicinska utredningar används. Risken att ett barn bedöms som vuxen ligger kring 10 procent - eller i värsta fall det dubbla. På grund av detta bör rimligen även andra bevis än röntgen vägas in i Migrationsverkets slutliga bedömning av åldern. Om andra bevis för minderårighet lämnas helt utan avseende blir de medicinska utredningarna helt avgörande oavsett andra bevis - dvs att vi faktiskt skulle acceptera att 10-19 procent bedöms som vuxna fast de är barn.

Tyvärr förefaller problemen från 2016 att kvarstå i de asylbeslut med åldersuppskrivningar som nu fattas. Enskilda vänder sig till #vistårinteut, FARR och andra frivilligorganisationer

---

⁷ Se Metodbeskrivning för Rättsmedicinalverkets medicinska åldersbedömningar. 18-årsgränsen. 30 mar 2017. Dnr D17-90200. 10 procents-nivån anges även i bilaga till de utlåtanden som ges, se not ovan.

⁸ Fredrik Tamsen, Läkartidningen 170920: "Resultat av åldersbedömningar pekar på felaktigheter i metoden": <http://lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2017/09/Resultat-av-aldersbedomningar-pekar-pa-felaktigheter-i-metoden/>

⁹ Socialstyrelsen 2016, "Metoder för radiologisk åldersbedömning - En systematisk översikt": <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2016/2016-7-4>

med beslut om åldersuppskrivning där alla bevis för minderårighet fortfarande lämnats utan avseende trots den stora osäkerhetsmarginalen i de medicinska utredningarna. Om andra bevismedel inte utnyttjas och genom att de osäkra fallen inte behandlas med "benefit of the doubt" bryter de slutliga bedömningarna mot EU:s riktlinjer såväl för bevisvärdering i allmänhet som för hur åldersbedömningar ska göras.

EU:s asylbyrå EASO rekommenderar att innan en medicinsk utredning görs bör annan dokumentation och bevismedel övervägas¹⁰. EASO säger också att om en medicinsk åldersutredning har gjorts och den ålder som barnet har uppgivit finns inom felmarginalerna bör denna ålder gälla. Detta är i linje med principerna om barnets bästa och "the benefit of the doubt". EU:s asylprocedurdirektiv innehåller den något annorlunda men likartade regeln att om det fortfarande råder oklarhet om åldern efter utredning, så ska den uppgivna åldern gälla¹¹.

Exempel – ingen medicinsk utredning

Den felaktiga bevisvärderingen blir särskilt tydlig i de fall då ingen medicinsk utredning kan göras av fysiska skäl. Enligt statistik från slutet av september fanns vid den tidpunkten 37 personer som tackat ja till medicinsk utredning men där varken tand- eller knäröntgen kunde användas. En granskning av några av dessa fall visar på att Migrationsverket faller tillbaka på precis samma vuxenpresumtion som för ett år sedan.

Här följer ett ärende som exempel. Det gäller en pojke vars familj trakasserades på grund av faderns arbete i Afghanistan, enligt pojken egen berättelse. Efter en granatattack där pojken skadades beslöt familjen att flytta till Iran. Det ska ha skett då han var elva. I Iran fick han snart börja arbeta, eftersom pappan blev sjuk och avled. När han var femton flydde han till Europa. Anledningen till att RMV inte kan utföra en åldersutredning är att pojken har granatsplitter i knät samt att han inte har några visdomständer.

Dokumentationen som berör åldern omfattar en lång rad intyg: Två från läkare, två från socialsekreterare, två från lärare, tre från vänner eller släktingar till familjehemmet samt ett från en pastor, förutom en omfattande skrivelse från familjehemmet. Därtill finns utdrag ut skolsköterskans journal samt foton. Omdömet från socialsekreteraren utgörs inte bara av svar på Migrationsverkets fråga, utan har kompletterats med en längre berättelse om pojken reaktioner och utveckling.

Intygen ger sammantaget en mycket entydig bild där pojken omogenhet, enkelspåriga tänkande och ibland påfallande barnslighet, känslostyrning, beroende av vuxna etc beskrivs på olika sätt, förutom hans psykiska och fysiska utveckling under tiden i Sverige. I materialet finns också intyg från BUP som ger en liknande bild samt ett journalutdrag som visar pojken fysiska skador efter granatattacken.

---

¹⁰ EASO 2014, Age Assessment practice in Europe:
<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/EASO-Age-assessment-practice-in-Europe.pdf>

¹¹ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning): <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/sv/TXT/?uri=celex:32013L0032>

Intygen avfärdas i flera fall med att det inte framgår eller saknas en "grundligare redogörelse" varför en viss bedömning, tex att pojken betett sig åldersadekvat, att puberteten inte är avslutad (ur läkarintyg) eller att pojken är omogen, skulle betyda att han inte är vuxen. I flera fall föreslår Migrationsverket att beteenden som intygsgivarna bedömt som barnsliga tyder på traumatisering snarare än minderårighet. Ett av läkarintygen avfärdas med att läkaren vid sin undersökning inte använt samtliga metoder som Barnläkarföreningen rekommenderat.

När det gäller pojkens egna uppgifter om åldern påminner beslutet om flera i FARR:s tidigare granskning, där tolkfel och förtydliganden hölls emot den sökande. I det här fallet uppstod en motstridighet redan vid inskrivningen genom felaktig tolkning. Trots att detta påtalats av den sökande hålls det emot honom i beslutet. Två uppgifter om när han först fick reda på sin ålder ställs emot varandra, den ena från när han började skolan och fick veta att han var sju, den andra när han långt senare första gången tog reda på datumet. Skillnaden framhålls som motstridiga uppgifter trots att ålder i år räknat faktiskt är något annat än födelsedatum.

Det förekommer i andra ärenden att åldern ifrågasätts utan motivering trots att ungdomen inte misstros i något annat avseende. I detta ärende ifrågasätts dock pojkens trovärdighet även rörande asylskälen, bland annat för att han ständigt hänvisar till vad hans mamma sagt - något som lika gärna kunde tolkas som en viss omognad eller att han faktiskt inte var mer än elva när familjen lämnade hemlandet.

Migrationsverkets genomgång av bevisen beträffande åldern avslutas med följande: "Eftersom du inte förmått göra din underårighet sannolik med några andra uppgifter har du erbjudits att genomgå en medicinsk åldersbedömning genom Rättsmedicinalverkets försorg. Till detta har du tackat ja. Rättsmedicinalverkets undersökning har emellertid inte gått att genomföra eftersom du saknar visdomständer i underkäken och då du har metall i kroppen som förhindrar en magnetkameraundersökning. Således finns inget stöd från Rättsmedicinalverket för att du är underårig."

Slutsatsen är tämligen självklar. Men det finns heller inget stöd från Rättsmedicinalverket för att pojken skulle vara vuxen. Det finns i själva verket ingen som helst dokumentation eller omdömen i ärendet som talar för att pojken är vuxen. Det påtalas inte heller något från pojkens uppträdande hos Migrationsverket eller i hans berättelse som skulle föranleda ett ifrågasättande av åldern eller tidsspannet. Ändå blir Migrationsverkets beslut att skriva upp åldern.

Migrationsverkets ställningstagande förklaras med följande: "En åldersbedömning som bygger på asylsökandes utseende och muntliga uppgifter utförd av en handläggare på Migrationsverket kan resultera i godtyckliga bedömningar enligt Socialstyrelsen." Detta är helt korrekt - men samtidigt är det outgrundligt varför Migrationsverket tycks anse att detta enbart skulle gälla fall då den sökandes ålder godtas, eller varför hela uppsättningen av intyg jämföras med en bedömning som "bygger på asylsökandes utseende och muntliga uppgifter utförd av en handläggare".

Migrationsverket påpekar i beslutet också att Socialstyrelsen har konstaterat att åldersbedömningar som bygger på längd, andra fysiska eller psykosociala metoder saknar tillräckligt vetenskapligt stöd. Detta härrör från ett uttalande från Socialstyrelsen som motiverar att även medicinska åldersutredningar ska användas. Det bör inte användas för att andra metoder ska lämnas helt utan avseende, speciellt inte i fall då en medicinsk åldersutredning inte är möjlig.

Exempel – med utredningar från Rättsmedicinalverket

Mönstret att den egna berättelsen, eventuella id-handlingar och inlämnade intyg lämnas utan avseende går igen även i ärenden där en medicinsk utredning har skett. Här följer några exempel som visar detta.

Varken knäled eller visdomstand utvecklad

I följande fall var varken knäled eller visdomstand fullt utvecklade men åldern höjdes ändå:

"A som levt som flykting sedan ett och ett halvt års ålder skrivs upp från 16 till 18 med stöd av medicinsk åldersbedömning, röntgen av knä och tänder. A bedöms ligga i tredje gruppen, alltså den där Rättsmedicinalverket anger att sökanden möjligen är under 18 år. Migrationsverket gör en egen bedömning av utlåtandet och beslutar att A är 18 år eller äldre. Man tar i beslutet ingen hänsyn till intyg från socialsekreterare med 12-årig erfarenhet av arbete med ungdomar i åldern 12-14 år, HVB-hemspersonal med 38 års erfarenhet av arbete inom psykiatri och lärare med 20 års erfarenhet. Ingen av dessa intygsgivare betvivlar A:s uppgivna ålder. Migrationsverket menar att intygen bygger på sociala observationer och saknar vetenskaplig grund. A som antagits på fordonsteknisk linje på gymnasiet kan i och med Migrationsverkets beslut inte använda sig av den nya gymnasielagen för att få tillfälligt uppehållstillstånd."

Referatet om A är hämtat ur rapporten "Min mamma är blind på ena örat och min pappa odlar bomber"¹² från Yrkes- och volontärnätverket #vistårinteut. Rapporten innehåller exempel på bristande rättssäkerhet i asylprocessen, däribland ett avsnitt som rör åldersbedömningar.

Knäled utvecklad men inte visdomstand

En vanligare situation som leder till åldersuppskrivning är att röntgenbilderna visar att visdomstanden inte är utvuxen, men däremot knäleden (lårbenets nedre tillväxtzon har uppnått slutstadium). Detta ger slutsatsen att "utförd undersökning talar för att den undersökta är 18 år eller äldre".

I faktabladet om sannolikhetskala från Rättsmedicinalverket förtydligas formuleringen på följande sätt: "Utifrån populationsnivå är det betydligt mer sannolikt att den undersökta personen är över än under 18 år. Cirka tio procent av barn med en kronologisk ålder nära 18 år, som har en fullmogen tillväxtzon i nedre lårbenet och visdomstand, kan utifrån dagens kunskapsläge komma att felbedömas."

En pojke som skrivits upp i ålder efter en utredning med detta resultat beskrivs av sin familjehemsförälder på följande sätt (namn och ort utbytt):

---

¹² #vistårinteut 170911: "Min mamma är blind på ena örat och min pappa odlar bomber": <https://www.mynewsdesk.com/se/number-vistaarinteut/documents/rapport-om-raettsosaekerhet-i-asylprocessen-foer-ensamkommande-barn-och-unga-70084>

"Jag är och har varit familjehem till B i snart 2 år. När jag den 30/11 2015 hämtade pojken i X-stad på brandstationen så slogs jag direkt av hur ung han såg ut. Jag skulle hämta en 15 åring och stod med en pojk framför mig som jag trodde vad ca 13 år. Mina tankar om att B skulle vara yngre än den ålder han uppgett har stärkts under dessa år. Han hade den typiska fumligheten och klumpigheten som barnen i den yngre tonåren har, saknade skäggväxt och var väldigt omogen."

Föräldern, som har erfarenhet av fem biologiska barn, nu tonåringar eller äldre, samt nio familjehemsplacerade ungdomar, ger flera exempel på att B inte verkar vara 15. Till Migrationsverket lämnas även ett utförligt intyg från socialsekreterare om B:s tonårsbeteende som slutar med sammanfattningen att "han är ett barn som behöver omvårdnad, stöd och känslomässig bekräftelse och vägledning från en föräldrafigur".

När B skrivs upp i ålder till 18 är han 17 enligt den ålder som antecknades vid asylansökan, men enligt familjehemmet troligen ca 15.

Exemplet B är ett av dem som samlats in i oktober-november 2017 för denna sammanställning. Detsamma gäller exemplen C-E nedan.

Åldersuppskrivning med en dag

C kommer från Uruzgan, ett område i Afghanistan som till stor del behärskas av taliban, och där våldet anses så urskillningslöst att ingen ska utvisas dit. Migrationsverket anser dock att vuxna kan utvisas till internflykt i någon annan del av landet. C diagnostiseras med posttraumatiskt stressyndrom. Han berättar att pappan som var polis har dödats av taliban och att han själv är hotad av samma skäl. Migrationsverket anser dock att C inte kunnat berätta tillräckligt detaljerat om pappans arbetsuppgifter och utgår därför från att det inte är sant att pappan var polis. Därmed anses inte heller hotet mot C trovärdigt.

C sökte asyl den 3 november 2015 och gavs därför födelsedatumet 99-11-03, enligt rutinen att den som inte vet exakt födelsedatum ges datum för ansökan samt uppgivet årtal. C är analfabet och förstod vid den tidpunkten varken klocka eller almanacka. I ärendet finns intyg från mentor som bedömer honom som yngre. God man beskriver honom som oförutsägbar och lillgammal. Hen misstänker svår PTSD (posttraumatiskt stressyndrom) och att han farit illa som föräldralös. Misstanken bekräftas av flera intyg från läkare och överläkare inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP) som beskriver svår ångestproblematik med flashbacks och ett långt utvecklat tvångssyndrom med tvångshandlingar kring renlighet och säkerhet som uppfyller dygnet. C har även en funktionsnedsättning och klarar inte att gå i skolan. BUP bedömer honom som yngre än den uppgivna åldern. Enligt utredning från RMV har han dock fullt utvuxen knäled. Visdomstanden är inte utvuxen.

Migrationsverket fattar beslut den 2 november 2017. C:s ålder skrivs upp med en dag, så att han bedöms som vuxen. Han får ändå ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Eftersom han har behov av långvarig behandling och bor i anpassat boende med personlig assistans anses han inte klara sig på egen hand i internflykt. Följden av åldersuppskrivningen med en dag är att tillståndstiden blir 13 månader istället för permanent tillstånd, som han annars skulle ha fått.

I detta beslut har det offentliga biträdet anfört osäkerheten i de medicinska utredningarna och att felmarginalen kan vara 19 procent. Migrationsverket argumenterar mot detta med att

Rättsmedicinalverkets analyser och bedömningar baseras på vetenskaplig och beprövad erfarenhet och att de "bygger på en sammantagen bedömning av två undersökningar och principen om benefit of the doubt utgör utgångspunkten för Rättsmedicinalverkets bedömning av medicinsk ålder".

Beslutsfattarens formulering tyder på att hen ser Rättsmedicinalverket som den instans som gör åldersbedömningen, inte Migrationsverket. Påpekandet om att två undersökningar sammanvägs görs som om det skulle öka rättssäkerheten för den enskilde. Men eftersom det räcker med att en undersökning tyder på att personen är vuxen så innebär sammanvägningen att risken för felbedömning som vuxen ökar.

Åldersutredning bidrar till att passera 18-årsdagen

D sökte asyl den 11 december 2015 och fick därför av Migrationsverket födelsedatum 99-12-11. Under asylutredningen berättade han att han är född i slutet av sommaren, augusti eller september enligt vår kalender.

Migrationsverket skriver i beslutet om D: "... mot bakgrund av att du lämnat uppgifter som indikerar att du är född tidigare än december så bedömer Migrationsverket att du inte har gjort ditt exakta födelsedatum sannolikt. (...) Eftersom du inte har lämnat in några identitetshandlingar och dessutom lämnat uppgifter som indikerar att du är född i augusti eller september istället för december så bedömer Migrationsverket att du inte har gjort din identitet sannolik. Sammantaget har du inte heller gjort din underårighet sannolik."

Trots att skillnaden uppstått genom Migrationssverkets rutin erbjöds D åldersutredning vilket han accepterade. När beslutet väl kom hade det blivit oktober 2017. Födelsedatum skrevs upp till 99-10-21. D fick beslut om utvisning utan uppskjuten verkställighet.

Varken vaga eller klara uppgifter har bevisvärde

Många gode män som följt ungdomarna till intervjuer har rapporterat att intervjutiden kan upptas till stor del av frågor om skolgång, händelser i vistelselandet mm som syftar till att utreda åldern eller bekräfta den ålder som uppgivits. Det är även vanligt att ungdomen uppmanas att lämna in ytterligare bevis, till exempel genom att få handlingar skickade från hemlandet. I besluten sammanfattas uppgifterna ofta med att den unge har gett "vaga uppgifter" om sin ålder. Men även om ungdomen känner till sitt födelsedatum och ger klara uppgifter, och försöker lämna in ytterligare uppgifter, så räcker dessa inte som bevis. Fallet E är ett exempel på det.

Utdrag ur Migrationsverkets beslut om E:

"Du har inte inkommit med några identitetshandlingar till stöd för din identitet. Du bedöms därmed inte ha styrkt din identitet. Du har inkommit en bild av den koran där ditt födelsedatum är nedtecknat. Migrationsverket bedömer att denna bild har ett mycket lågt bevisvärde då den inte kan kopplas till dig och som kopia är mycket lätt att manipulera.

Du har uppgett att du är född 1379-11-19 enligt afghansk tideräkning. Konverterat till västerländsk tideräkning blir det 2000-04-17. Du har kunnat koppla din ålder till din skolgång

och andra händelser i Iran. Du har även kunnat uppge hur gamla dina syskon är. Även om du uppvisade vissa kunskaper om din ålder bedömde Migrationsverket att de uppgifter du lämnat inte är tillräckliga för att du muntligen ska ha ansett gjort din ålder sannolik.

Som ett led i bedömningen avseende din identitet har Migrationsverket även ställt en förfrågan till socialtjänsten i din hemkommun gällande din ålder. De har uppgett att du framstår att vara i din uppgivna ålder vid en jämförelse av andra ungdomar i din ålder och att de inte har någon anledning att tro att du skulle ha någon annan ålder än din uppgivna. Dessa uppgifter ger därmed visst stöd till att du ska vara minderårig. Migrationsverket konstaterar dock att dessa uppgifter är en bedömning av ditt beteende vilket inte behöver vara kopplat till faktisk ålder.

Du har även genomgått en medicinsk åldersutredning. Resultatet från den talar för att du är 18 år eller äldre. Detta innebär att utifrån populationsnivå är det betydligt mer sannolikt att du är över än under 18 år. Migrationsverket bedömer att utlåtandet har ett högt bevisvärde, men gör en sammantagen bedömning av all bevisning som tillförts ärendet."

Den åldersutredning som gjorts avser endast knäleden eftersom E inte har några visdomstånd i underkäken. I beslutet ändras födelsedatum från 2000-04-17 till 1999-04-17.

Den samlade bilden

Exemplen i avsnittet ovan handlar om beslut som fattats med hjälp av utredningar från RMV. Rapporten "Min mamma är blind på ena örat och min pappa odlar bomber" från #vistårinteut som nämnts ovan innehåller en rad referat av grundlösa eller orimliga åldersbedömningar från den period som även beskrivs i FARR:s granskning om besluten hösten 2016. Avsnittet om åldersbedömningar biläggs till denna rapport, se sid 15.

Migrationsverkets tolkning av Socialstyrelsens uttalanden som ofta citeras tycks sluta i att inlämnat bevismaterial just i åldersärenden alltid ska lämnas utan avseende, samtidigt som inga bevis alls krävs för att skriva upp åldern. Att ta hänsyn till inlämnade intyg bedöms som ett större godtycke än att inte ta någon hänsyn alls till dessa bevismedel. Sammantaget med den kända felmarginalen i de medicinska åldersutredningarna utesluter denna metod en rättssäker hantering.

Det är sammantaget svårt att värja sig för intrycket att om handläggaren/beslutsfattaren anser att ett utvisningsbeslut bör fattas så kan åldern höjas oavsett omständigheterna och oavsett om en medicinsk utredning har gjorts. Det är helt enkelt omöjligt för ungdomen att bemöta detta, eftersom inga andra bevismedel erkänns. Detta intryck förstärks av att många ungdomar som närmar sig 18 enligt sina egna uppgifter ändå får erbjudande om medicinsk åldersutredning.

En vanlig situation är att en asylsökande som enligt egna uppgifter fyller 18 inom kort får erbjudande om åldersutredning och samtidigt får veta att om erbjudandet inte antas så kommer åldern att skrivas upp. Att genomföra och få resultat från en åldersutredning tar några månader. Antas erbjudandet kommer alltså personen att fylla 18 hur som helst.

Möjligheten att avstå från åldersutredning tolkas olika av olika handläggare och beslutsfattare. Det förekommer att handläggare accepterar att en åldersutredning som skulle ske efter 18-årsdagen är onödig och att ungdomen strax före 18-årsdagen får beslut enligt kriterierna för

barn. Men det förekommer också att den som i samma situation avstått från åldersutredning skrivs upp i ålder med endast några dagar och får ett beslut enligt kriterierna för vuxna.

Ålderns betydelse för bedömning av skyddsbehov

Det är uppenbart att bedömningen av ålder har avgörande betydelse för om en ungdom ska få (ett tidsbegränsat) uppehållstillstånd i Sverige på grund av att det inte finns ett ordnat mottagande i hemlandet. Denna grund för uppehållstillstånd används dock enbart om ungdomen inte kan visa ett skyddsbehov gentemot hemlandet.

För en stor del av dem som sökt asyl som ensamkommande barn sedan 2015 har åldern även betydelse just för bedömningen av skyddsbehovet. Många av ungdomarna är afghaner, men har bott en stor del av sitt liv utanför hemlandet. Detta innebär att de har svårt att bevisa sitt personliga skyddsbehov utifrån orsaken till föräldrarnas flykt. Samtidigt innebär det att de saknar nätverk i Afghanistan vilket försätter dem i en extremt farlig situation vid en utvisning; utlämnade till stridande grupper, kriminella nätverk och andra som vill utnyttja dem. Detta har gjort att minderåriga som vuxit upp utanför hemlandet och saknar nätverk bedöms som alternativt skyddsbehövande, enligt ett vägledande beslut från Migrationsöverdomstolen¹³.

Även för bedömningen av möjligheterna till internflykt (utvisning till en annan del av landet än hemorten) är åldern en avgörande faktor. Internflyktsalternativ är mycket vanligt förekommande i krigsdrabbade länder som Afghanistan, Somalia och Irak, där de asylsökande av naturliga skäl ofta flytt just från de farligaste områdena, men vid en utvisning kan hänvisas till andra områden. Migrationsverket utgår normalt i sina ställningstaganden från att barn inte ska sändas till internflykt om de inte har familj i det området eller annat nätverk som kan ge skydd¹⁴.

Det vanligt förekommande påståendet att de som har behov av skydd ändå får stanna även om de bedöms som vuxna, stämmer alltså inte. Tvärtom har åldern en avgörande betydelse för vilka som får asyl i just de situationer som är mycket relevanta för den grupp ensamkommande ungdomar som nu befinner sig i Sverige.

Därför är det oacceptabelt att den fria bevisprövningen och principen om the benefit of the doubt har satts ur spel i åldersbedömningarna. Felaktiga åldersbedömningar kan bidra till att asylsökande som faktiskt har behov av skydd ändå får beslut om utvisning.

Många frivilligorganisationer och andra externa bedömare anser att även unga vuxna utan nätverk från vissa länder kan ha ett generellt skyddsbehov, speciellt när det gäller risken för

---

¹³ Kammarrätten i Stockholm, UM 911-16. Se referat samt domen i sin helhet i Migrationsverkets landdatabas Lifos 170317:

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39144>

¹⁴ Migrationsverket 170829: Rättsligt ställningstagande angående säkerhetssituationen i Afghanistan - SR 31/2017:

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40195>

Migrationsverket 160707: Rättsligt ställningstagande angående situationen i Somalia - SR 28/2016: <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=37737>

rekrytering av väpnade motståndsgupper. Ett minimikrav är ändå att de som faktiskt är barn och har rätt till skydd inte berövas detta på grunder som inte är rättssäkra.

Konsekvenser

Födelsedatumet vid en åldersuppskrivning sätts vanligen så att barnet fyller 18 samma dag som beslutet meddelas. Ungdomen förlorar i ett slag ungdomsboende eller familjehem, god man, rätt till full vård, i vissa fall offentligt biträde. Med boendet försvinner ofta hela det sociala sammanhanget. Även skolgången riskeras, vilket leder till att 18-åringar blir hemlösa för att kunna gå kvar i skolan. Dessa problem uppstår även för den som fyller 18 på naturlig väg, men genom åldersuppskrivningen på beslutsdagen är förändringen abrupt och ibland helt oväntad. Kommunerna har fått bidrag för att låta ungdomarna bo kvar, men få kommuner utnyttjar hittills bidraget till just detta.

En olycklig konsekvens av en ändrad ålder är att justeringen i sig kan uppfattas som ett tecken på att den asylsökande inte är trovärdig, vilket påverkar beviskraven som ställs i asylprövningen. Detsamma förekommer när en id-handling avfärdas som opålitlig och detta spiller över i att den sökande anses mindre trovärdig. Inga av dessa resonemang ska förekomma i en kvalificerad trovärdighets- och tillförlitlighetsbedömning.

Oavsett om trovärdigheten i asylbedömningarna påverkas så har åldersuppskrivningarna dragit ner de ensamkommande barnens och ungdomarnas trovärdighet i allmänhetens ögon. Rättsmedicinalverkets utredningar görs nu på ungdomar som uppgav sig vara barn när de sökte asyl för två år sedan. En del av dem har fyllt 18 och många ska snart fylla enligt sina egna uppgifter. Ändå framställs de höga procenttalen för resultatet "undersökningen talar för att den undersökta är 18 år eller äldre" som att tusentals ungdomar ljugit om sin ålder - för två år sedan.

Att skriva upp ungdomarna i ålder två år efter ankomsten och ge luft åt uppblåsta anklagelser bidrar till att demonisera de ensamkommande barnen.

Den stora mängden åldersuppskrivningar ger också en missvisande bild av hur många ensamkommande barn som får uppehållstillstånd. Påståendet om "85 procent" eller närliggande tal gäller dem som fortfarande räknas som barn vid beslutet. Men de flesta som utvisas får sin ålder uppskriven samma dag. Om vi istället mäter hur många som fått stanna av dem som sökt asyl som ensamkommande barn får omkring hälften uppehållstillstånd (av de afghanska barnen ca 40 procent). Statistiken¹⁵ visar att andelen som fyllt 18 av naturliga skäl har ökat men att åldersuppskrivningarna fortfarande dominerar bland avslagen.

Historik

Åldersbedömningar av ensamkommande asylsökande barn har gjorts med mer eller mindre godtyckliga metoder i olika omgångar. År 2005 avslöjade journalister på Sveriges Radio att praktiskt taget alla ensamkommande barn skickades till röntgen, varefter hela

---

¹⁵ FARR 2017, enligt ovan

osäkerhetsintervallet utnyttjades till barnets nackdel¹⁶. När nya riktlinjer införts med krav på ett osäkerhetsintervall till barnets fördel, upphörde i praktiken åldersbedömningarna under en period. Detta ledde i sin tur till kritik mot att vuxna placerades i ungdomsboenden.

Striden har fortsatt med nya riktlinjer från Socialstyrelsen, ställningstaganden från Migrationsverket och kritik både från dem som ansåg att åldrar ändrades för lättvindigt och från dem som ansåg att det borde ske i större utsträckning.

Socialstyrelsen kom med nya riktlinjer 2012¹⁷. Därefter skulle barnläkare göra de medicinska utredningarna med röntgen som en del av underlaget. Men även detta system havererade. Barnläkarföreningen protesterade mot att icke medicinskt utbildade handläggare på Migrationsverket gjorde den slutliga bedömningen och avrådde sina medlemmar från att medverka¹⁸. Även Advokatsamfundet beskrev undersökningarna som ovetenskapliga och avrådde sina medlemmar¹⁹.

Därefter slutade Migrationsverket att ordna medicinsk undersökning, och övergick till att erbjuda de sökande att beställa medicinsk undersökning på egen hand²⁰. Att Migrationsverket inte har någon skyldighet att ordna undersökning bekräftades av Migrationsöverdomstolen 2014 i en vägledande dom²¹. Domens viktigaste innehåll är att ålder inte kan fastställas muntligt och att röntgenundersökning är ett "skriftligt bevis". Denna vägledning gäller fortfarande och åberopas ofta i besluten.

När Migrationsverket 2016 i stor skala började skriva upp åldrar utan medicinska undersökningar, vändes det emot ungdomarna att inte ha ordnat en undersökning, trots att deras ombud avrått dem eller att de misslyckats med att få tag i en läkare. Detta är återkommande moment i de nämnda granskningarna från FARR och #vistårinteut.

Avslutande kommentarer

Ett grundläggande problem är att ålder inte går att fastställa med någon hittills känd metod. Det är sant att ålder inte kan bevisas "muntligt". Ålder kan dock inte heller bevisas skriftligt.

---

¹⁶ Dagens Eko 050621, 050622, 050623, inslag av reportrarna Bo Göran Bodin och Daniel Valesco.

¹⁷ Socialstyrelsen 120626, Rekommendationer för åldersbedömning av ensamkommande barn:

<http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2012juni/aldersbedomningavensamkommandebarn>

¹⁸ Svenska Barnläkarföreningen 150717, Angående medicinska åldersbedömningar av asylsökande ungdomar: <http://www.barnlakarforeningen.se/2015/07/17/angaende-medicinska-aldersbedomningar-av-asylsokande-ungdomar/>

¹⁹ Advokatsamfundet 151006, Vägledande uttalande om offentliga biträden i asylärenden: <https://www.advokatsamfundet.se/Nyhetsarkiv/2015/oktober/Vagledande-uttalande-om-offentliga-bitraden-i-asylarenden/>

²⁰ Se FARR 151002, Migrationsverket - inte läkare - bedömer ålder:

<http://www.farr.se/sv/lag-a-praxis/aktuellt/1161-migrationsverket-inte-lakare-bedomer-alder> (Migrationsverkets ställningstagande är avställt och kan inte länkas).

²¹ Migrationsöverdomstolen 140211, UM 2437-13, refererad av Migrationsverket med länk till dom: <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=31776>

Det som visas med en röntgenundersökning - vilken metoden än är - är att personen med en viss sannolikhet befinner sig inom ett visst åldersspann. Att utfallet är korrekt betyder precis detta, inte att personen har en viss ålder. Den som utifrån en sådan undersökning uppfinner ett födelsedatum kan bara göra det genom att gissa.

Att Migrationsöverdomstolen har beskrivit röntgenundersökning som ett "skriftligt bevis" medan framlagda id-handlingar samtidigt fråntogs allt bevisvärde ändrar inte på faktum. Id-handlingar från ett land där korruptionen är utbredd kan bara med en viss sannolikhet visa åldern. Men detsamma gäller för varje röntgenundersökning oavsett i vilket land den görs.

Statistiken visar att ungdomar som skrivits upp i ålder får utvisningsbeslut i kraftig förhöjd omfattning jämfört med dem som fyller 18 på naturlig väg. Det kan bero på att för lågt uppgiven ålder samvarierar med svaga asylskäl - eller att åldersbedömningen spiller över på ungdomens trovärdighet. En annan tolkning är att det helt enkelt är de ungdomar man "vill" utvisa som skrivs upp i ålder.

Att döma av exempelsamlingarna verkar det senaste alternativet onekligen troligast - exemplen verkar spegla en kraftig vilja att göra de ensamkommande barnen till vuxna, till varje pris. Det skulle ändå gå för långt att utifrån de enskilda exemplen slå fast orsaken till händelseförloppet. Det enda som kan slås fast är omfattningen och konsekvenserna.

Genom de storskaliga åldersuppskrivningarna har reglerna som förbjuder utvisning av barn som inte har ett ordnat mottagande rundats. Riksdagens vilja att fortsätta bevilja en stor grupp barn permanenta uppehållstillstånd har åsidosatts. Regeringens försök att rädda denna grupp genom gymnasireglerna har satts ur spel.

Europarådet för mänskliga rättigheter kom nyligen med en expertrapport om hur åldersbedömning sker i olika EU-länder. En aspekt som betonas i rekommendationerna är att åldersbedömning ska göras som ett led i att slå vakt om individens rättigheter och inte styras av andra motiv²².

Beslutsfattare på alla nivåer i Sverige har nu ett gemensamt ansvar för att återställa ordningen och garantera att barnets bästa sätts i främsta rummet, att den fria bevisprövningen respekteras, att barn som har rätt till skydd och omhändertagande inte riskerar utvisning, samt att ungdomar som börjat integreras efter sin flykt inte rycks upp än en gång.

Stockholm den 8 november 2017

Fil.dr h.c Sanna Vestin, ordförande i Flyktinggruppernas Riksråd, FARR

---

²² Council of Europe, pressmeddelande 170910: Age assessment of young migrants: child's best interests must be safeguarded, invasive methods avoided: https://search.coe.int/directorate_of_communications/Pages/result_details.aspx?ObjectId=090000168074b7c2, direktlänk till rapporten: <https://rm.coe.int/age-assessment-council-of-europe-member-states-policies-procedures-and/168074b723>

Följande sidor är en bilaga. Texten är ett avsnitt ur rapporten "Min mamma är blind på ena örat och min pappa odlar bomber", utgiven av #vistårinteut.

Åldersuppskrivningar

Från länder i krig och kaos och med en från ytterst bristfällig till obefintlig folkbokföring kommer barn och unga till en situation där de ska bevisa sin identitet och sin ålder. Många har levt som papperslösa flyktingar redan innan de nått Sverige. I till exempel Iran har afghaner inte någon rätt till pass eller ID-handlingar, liknande situation har eritreaner som flytt via Etiopien och Sudan. Från Somalia har barn och unga som kidnappats av Al Shabaab för att användas som soldater ofta flytt direkt från strider och från Etiopien har de flytt ur fångelser där de suttit som straff för att de vägrat gå regimens ärenden. Många har flytt under lång tid och har under flykten fått sina handlingar beslagtagna av gränspolis i olika länder eller uppmanats av människosmugglare att göra sig av med dem.

Vid en asylutredning åligger det den sökande att göra sin identitet sannolik. På grund av omständigheter som ovan har UNHCR i sin *Handbook on guidelines on procedures and criteria for determining refugee status* skrivit in det som kallas "benefit of the doubt", en princip som också Migrationsdomstolen uttalat ska följas. Även i EU:s procedurdirektiv finns skrivningar om tvivelsmålets fördel: uppgiven ålder ska gälla vid minsta tvivel. Då det är i princip omöjligt för barn att fly från kaos och våld och samtidigt bära med sig komplett dokumentation om sig själv ska bedömningen göras med fördel för den asylsökande.

Den 18 februari 2017 upphörde Migrationsverket tillfälligt med sina beslut angående ensamkommande barn och unga i väntan på den nya medicinska åldersbedömningen från Rättsmedicinalverket. Enligt Mikael Ribbenvik berodde stoppet på "att det kom massa ryktesspridningar om det".

I Svenska Dagbladet 27 januari uttalar Susanne Lundström vid Migrationsverket att "myndighetens slutliga åldersbedömning bygger på en mängd olika uppgifter, och att det i dag inte finns några bestämda regler kring vilka bevis som ska hämtas in. [...]. Vi fastställer inte exakt ålder, vi bedömer dels om det är sannolikt att sökande är så gammal som hon eller han säger sig vara och dels om personen är barn, det vill säga över eller under 18 år. Om vi vid den samlade bedömningen fortfarande hyser tvivel om ålder ska vi utgå ifrån att sökande är underårig förutsatt att sökande gjort ett ärligt försök att klargöra sin ålder. Det ska alltså landa till sökandes fördel om det står och väger [...]"

Enligt Migrationsverket bedömer man numera åldern "utifrån all den information vi har fått in, exempelvis skolbetyg, annat intyg och resultatet av den medicinska åldersbedömningen".

Här nedan följer en rad exempel på hur Migrationsverket bryter mot den fria bevisvärderingen när man gång på gång ignorerar de dokument och intyg som ska vägas mot medicinska bedömningar och hur handläggare med stöd av ett enda möte anses göra bättre bedömningar av de sökandes ålder än läkare, lärare, gode män, psykologer, beteendevetare och socionomer som alla träffar den unge i olika situationer och över tid.

A: asylsökande ensamkommande

1.

A uppger åldern 13 vid asylintervjun. Utredaren skriver in A som 14. A förstår inte varför. God man begär ut protokollet. Utsnitt följer här:

Utredaren: – Hur vet du om din ålder?

A: – Mamma berättade om den.

Utredaren: – Vi ändrar åldern till 14 år nu.

A: – Men jag sa att jag är tretton!

Utredaren: Vi bedömer att du är fjorton år gammal åtminstone.

För att fingeravtryck ska få tas måste sökanden ha fyllt 14.

2.

Personal på boende ser en bild på A på Facebook. A har satt sig i en "flott" bil, något som ligger långt utanför A:s levnadsstandard – ett oemotståndligt fototillfälle. Personal meddelar Migrationsverket att A inte kan vara under arton då han setts sitta i en bil. Migrationsverket skriver upp A i ålder och A får avslag.

3.

Socialtjänsten blir anmäld flera gånger för att man har ett oprofessionellt bemötande av ensamkommande. En socialsekreterare bestämmer efter ett möte på 20 minuter att A är äldre än hen uppger och ringer därefter till Migrationsverket och påtalar detta. När A ska lämna lokalen hörs socialsekreteraren yttra: "Det här är ingen liten [person]. Har [A] gått hit från Iran kan [A] gå hem också". Migrationsverket skriver upp A i ålder och hen får avslag. Det finns intyg från lärare med 20 års erfarenhet av att arbeta med unga och boendepersonal som träffat A dagligen i 9 månader och som anser att A har den ålder hen uppgett.

4.

Vid ankomst till Sverige blir A feltranskriberad av persisk tolk via telefon. A upptäcker felet direkt och får efter en timme en afghansk tolk som översätter rätt födelsedatum. Migrationsverkets personal vägrar ändra i databasen. A får information om att när hen inkommer med en taskira kommer åldern att korrigeras. När A lyckas få fram en taskira genom en faster i Afghanistan skickas kopior till Migrationsverket. A:s felaktiga 18-årsdag närmar sig. På uppmaning av Migrationsverket sänder ombudet in taskira i original. Sedan får A veta att ingen ändring kan göras baserat på dessa handlingar. A flyttas först från HVB-hemmet till ett anläggningsboende och förlorar god man. Bor dock fortfarande så att ett busskort gör att A kan upprätthålla skolgång och kontakter med asylpsykiatri då måendet blir allt sämre. När anläggningsboendet stängs ska A flyttas 100 mil bort, något som i sista stund förhindras genom civilsamhällets försorg.

5.

A har flytt papperslös från tvångsgifte. Kan inte kontakta sin familj utan att utsätta sig för stor fara. Vid asylintervjun upplyses A om möjlighet till medicinsk åldersbedömning och att Migrationsverket inte betalar men att ersättning kan sökas i efterhand. Migrationsverket skickar en kopia på socialnämndsutlåtande, vilket säger att inget indikerar att A har

annan ålder än vad hen uppgivit. Man uppger även om att åldersutredning kan göras men att det är A själv som ska ta initiativet till den. Då inga intervjufrågor eller dokument indikerar att A:s ålder är ifrågasatt och då forskare, advokat- och läkarsamfund avråder från den typen av åldersbedömning som Migrationsverket informerat om eftersom den kan visa fel på så mycket som två år, avråder både ombud och god man A från att genomgå åldersbedömning.

I beslutet från Migrationsverket undertecknat av två personer som aldrig träffat A har 10 månader lagts till på A:s ålder. Ur motivationen: "... finner Migrationsverket inte att den omständigheten att det inte framkommit uppgifter att du skulle ha en annan ålder är att jämställa med att de styrker din uppgivna ålder. Snarare bedömer Migrationsverket att socialtjänstens yttrande inte ger någon hjälp vid bedömningen av om din uppgivna ålder är korrekt. Du har också informerats om möjligheten att genomföra en medicinsk åldersbedömning men avstått från denna".

Trots att A genom vänners vännar lyckats få fram ett skolbetyg samt en mängd intyg från läkare, lärare och andra personer i A:s närhet beslutar Migrationsdomstolen att de två handläggare som aldrig träffat A har större auktoritet. Tre veckor efter dom beslutar Skatteverket att A:s uppgifter är trovärdiga och ger A den rätta åldern tillbaka. När A åker till Migrationsverket på Skatteverkets uppmaning för att beställa nytt UT-kort med rätt ålder berättar Migrationsverket att de klippt sönder kortet vid leverans då A "ska betraktas som fortsatt 18". Nu vägrar kommunens socialnämnd att hjälpa A som anses vara över 18 medan kommunens integrations- och flyktingenhet vägrar hjälpa A då folkbokföringen säger att A är under 18.

6.

A genomgår medicinsk åldersbedömning 2016 och bedöms vara 16 år så som A själv uppgivit. På intervju i juni 2017 vill handläggare att A ska genomgå en ny medicinsk åldersbedömning.

7.

A har tolkproblem vid ankomst och blir feltranskriberad. Handläggare säger vid asylintervju på direkt fråga från ombudet att Migrationsverket inte ifrågasätter födelsedatumet och att någon medicinsk åldersbedömning inte behövs. Två månader senare kallas A till medicinsk åldersbedömning. Motiveringen är att det från och med mars 2017 är möjligt att beställa sådana från Rättsmedicinalverket. God man och ombud ifrågasätter Migrationsverkets förfarande samt bristen på säkerhet i åldersutlåtandena och avråder. A blir åldersuppskriven och får avslag.

8.

A försöker med hjälp av sitt ombud att rätta till felaktigheter i protokollet på ett kompletterande utredningssamtal. Något som inte skett trots att ombud kommunicerat felet med Migrationsverket. Handläggaren beslutar att skriva upp A till 18 år med utgångspunkt från foto på taskira där A ser "gammal" ut på fotot enligt handläggaren. Taskiran underkänns dock i övrigt som bevis på identitet. A har begärt medicinsk åldersbedömning för att bevisa sin underårighet men fått avslag i Förvaltningsrätten.

9.

A uppger ålder 15 år vid asylintervjun. Som tiotusentals andra har A fått födelsedatum 970101 när hen passerade Ungern. Det ges slentrianmässigt till ensamkommande eller så uppger de själva denna ålder för att de ska passera och inte stanna i Ungern, något Migrationsverket har vetskap om. På grund av dessa omständigheter uppmanas A att genomgå medicinsk åldersbedömning som vid denna tid genomförs som panoramaröntgen av tänder. A ställer sig positiv till detta. När A infinner sig på kliniken på beställd tid informeras hen om att kliniken just fått direktiv från Socialstyrelsen att inte längre genomföra denna typ av utredning. A:s ombud meddelar våren 2016 till Migrationsverket att A är positiv till åldersutredning. När A har utredningssamtal på Migrationsverket tar handläggaren inte upp frågan om åldersutredning.

I avslagsbeslutet står att A lämnat motstridiga uppgifter beträffande sin ålder och att A inte lämnat in någon

medicinsk åldersbedömning; därför finner man inga skäl att inte tro på de ungerska myndigheternas uppgifter. Dock beslutar Migrationsverket att A är ett år yngre än A var i Ungern.

10.

A får felaktigt transkriberad ålder vid ankomsten. Hen har som stöd för att bevisa sin identitet och ålder ett foto av Koranen där födelsedatum är inskrivet, vaccinationskort från Iran med namn och födelsedatum, intyg från lärare, läkare och skolpersonal. Migrationsverket skriver ändå upp åldern. Vid en medicinsk åldersutredning två år efter ankomst befinns A vara 18 år, vilket är logiskt då hen var 16 vid ankomst enligt egna uppgifter. A får avslag.

11.

A är hazar, synligt handikappad (lätt igenkänd) och mordhotad av sin familj som upprepade gånger hittat A när hen gömt sig i hemlandet och därefter tvingats på flykt igen. Migrationsverket koncentrerar sin asylutredning kring åldersfrågan och ignorerar därigenom A:s asylskäl. A blir uppskriven i ålder och får avslag.

12.

A är analfabet vid ankomsten, blir feltranskriberad men har ingen möjlighet att kontrollera detta. Första registrerat födelsedatum är 1998. Senare konstateras i Migrationsverkets handlingar att rätt transkribering ska vara 1999. Migrationsverket tycker sedan att vad A "sagt om sin ålder är vaga beskrivningar och andrahandsuppgifter". A blir uppskriven i ålder och Migrationsverket ändrar födelsedagen till beslutsdatum. A får avslag.

13.

Ett syskonpar anländer till Sverige 2015. De uppger exakta födelsedagar vid asylansökan, en 1998, en 2000. De lämnar skoldokument, läkarintyg, foton på syskonen under uppväxten med mera. Efter Migrationsverkets utredning har de nu fötts 1997 respektive 1998 och har en åldersskillnad på sju månader. Bägge får avslag.

14.

Asylsökande från Bangladesh har med sig födelsebevis. Migrationsverket erkänner inte födelsebeviset och menar att "eftersom det är mycket vanligt med förfalskade id-handlingar och dokument i Bangladesh är födelsebeviset sannolikt förfalskat". A skrivs upp i ålder med fem månader så att hen blir 18 år samma dag som beslutet fattas. A får avslag.

15.

A blir uppskriven i ålder med motivationen att hen varit inkonsekvent med sina åldersuppgifter. Uppskrivningen grundas på ett räknfel av A:s socialsekreterare. Citat ur protokoll från maj 2015: "Barnet kan ej ange födelsedatum men uppger att h[en] är 16 år gammal. Undertecknad registrerar därför födelsedatumet 1998-xx-xx." Men 16 år 2015 blir födelseår 1999. Ingen har upptäckt räknefelet och när det påpekas ignoreras det. På Migrationsverket vidhåller man att A varit inkonsekvent med åldersuppskrivning som följd. A får avslag.

16.

A är sexton år men skrivs godtyckligt upp till 18 utan annan motivering än att hen inte lyckats bevisa sin ålder. JO påpekar det godtyckliga i åldersuppskrivningen för Migrationsverket. Ombud har yrkat på medicinsk åldersbedömning. Ett annat syskon har också blivit åldersuppskriven vilket innebär att det är månads åldersskillnad mellan syskonen. Migrationsverket har inte visat varför denna orimliga åldersskillnad är mer sannolik än den ålder syskonen angav vid sina asylsamtal; åldrar som stöds av skolbetyg och görs sannolik genom familjefoton och intyg från lärare och idrottsledare. Får avslag.

17.

A blir uppskriven i ålder med sex veckor utan motivering. Får avslag.

18.

A uppger sig vara född 2001 vid asylintervju och placeras i familjehem pga sin låga ålder. A lider av stark PTSD och trauma och har mycket svårt att tala vid utredningssamtalet. Migrationsverket skriver godtyckligt upp A:s ålder med tre år. A får avslag och förlorar sin gode man.

19.

A skrivs upp i ålder med ett år efter att personal på boendet påstår sig ha hört A uttrycka att hen har annan ålder samt att detsamma hörts på skolan. Skolledningen reagerar kraftigt på skolpersonalens påståenden och polisanmäler för förtal. Migrationsverkets åldersuppskrivning kvarstår, helt grundad på hörsägen. A förlorar platsen på boendet och sover i parker hellre än flyttar till Migrationsverkets förläggning då A är livrädd för vuxna män. Suicidal. A får avslag.

20.

Migrationsverket begär in underlag avseende asylsökandens identitet och ålder från socialtjänsten. Begäran ställdes till fel socialtjänst; den felaktiga socialtjänsten skickar in ett intyg trots att de saknar kännedom om A. Ur domen: ”Socialsekreterare xxx har i en skrivelse uppgett att det inte finns något i socialtjänstens dokumentation som kan vara av betydelse för åldersfrågan i ditt ärende. Migrationsverket bedömer att socialtjänstens utlåtande inte kan ligga till stöd för din uppgivna ålder”. A skrivs godtyckligt upp i ålder och får avslag.

21.

A som levt som flykting sedan ett och ett halvt års ålder skrivs upp från 16 till 18 med stöd av medicinsk åldersbedömning, röntgen av knä och tänder. A bedöms ligga i tredje gruppen, alltså den där Rättsmedicinalverket anger att sökanden möjligen är under 18 år. Migrationsverket gör en egen bedömning av utlåtandet och beslutar att A är 18 år eller äldre. Man tar i beslutet ingen hänsyn till intyg från socialsekreterare med 12-årig erfarenhet av arbete med ungdomar i åldern 12-14 år, HVB-hemspersonal med 38 års erfarenhet av arbete inom psykiatri och lärare med 20 års erfarenhet. Ingen av dessa intygsgivare betvivlar A:s uppgivna ålder. Migrationsverket menar att intygen bygger på sociala observationer och saknar vetenskaplig grund. A som antagits på fordonsteknisk linje på gymnasiet kan i och med Migrationsverkets beslut inte använda sig av den nya gymnasielagen för att få tillfälligt uppehållstillstånd.

22.

A har haft ett oengagerat ombud och har vid flera tillfällen blivit blivit feltolkad. Har upprepade gånger försökt korrigera feltranskriberad ålder men Migrationsverket har inte ändrat i sin databas. På beslutssamtal ändras A:s ålder och sammanfaller nu med beslutsdatum. A blir åldersuppskriven med tre månader. Ur beslutet: ”Ditt födelsedatum ändras därför från 1999-03-14 till 1999-01-20, det vill säga att ditt födelsedatum ändras så att du är vuxen vid beslutsdatumet”. A får avslag.

23.

A blir feltranskriberad vid ankomst, blir ett halvår yngre. Under en tid när Advokatsamfundet avråder från medicinsk åldersutredning och ingen ifrågasätter A:s ålder görs ingen sådan vilket senare vänds mot A som skrivs upp i ålder. En åldersutredning beställs hos Forodont trots att Migrationsverket själva stoppat denna typ av undersökningar. Migrationsdomstolen tar ändå fasta på resultatet av utredningen som med 58% sannolikhet visar att A är över 18 år. Intyg från lärare, rektor, psykolog och familjehemsföräldrar avfärdas och tvivelsmålets fördel åsidosätts. A får avslag.

24.

A kommer till Sverige 2014 och uppger födelseår 2000 och åldern 15. Enligt gregoriansk kalender är uppgifterna rimliga. Men vid ankomsten registreras A som 16. I Bulgarien har myndigheterna registrerat A som född 1996 utan att fråga A om ålder. I Ungern var A registrerad som född 2002 och enligt A blev A inte heller där tillfrågad om sin ålder. Migrationsverkets handläggare skriver upp A till 18 utan att ha träffat A och A får avslag. Vid överklagan av beslutet har medicinska intyg och analyser från Överläkare Barbro Westberg vid drottning Silvias barnsjukhus, Petter Mostad, docent i forensisk statistik, Forodons Håkan Mjörstad som tidigare arbetat för Rättsmedicinalverket samt lärare och en rektor, inkommit med intyg om att A är så gammal som A säger. Migrationsdomstolen väljer att tillmäta handläggaren som aldrig träffat A större tillförlitlighet i åldersfrågan än ovan samlad professionell kunskap.

25.

A kommer till Sverige 2015. I Grekland är valet att hamna i förvar eller ljuga om sin ålder. Under asylintervjun anger A sin rätta ålder men Migrationsverket skriver in den i Grekland uppgivna åldern vilket är 3,5 år högre än A uppger. A är på intet sätt iögonfallande äldre än hen uppgett. Den ålder som bestäms vid asyltillfället är inte möjlig att ändra förrän i samband med överklagande av asylbeslut. Detta förfarande har gjort att A berövats skolgång samt alla möjligheter till stöd av god man. A får avslag.

26.

A blir godtyckligt uppskriven i ålder av handläggare på Migrationsverket och det står fast i Migrationsdomstolen som lägger större vikt vid handläggares okulära besiktning än vid intyg från en socionom, 42 lärare som mött A under två års tid samt familjehemsmamma som fostrat fem biologiska barn och arbetat med ungdomar i hela sitt yrkesliv. A får avslag.

27.

A är föräldralös, uppvuxen i Iran med farbror och vet bara sin ålder ungefärligt. A sitter 10 månader i grekiskt fängelse men släpps efter en medicinsk åldersutredning som visar att A är minderårig. Ankommer till Sverige augusti 2014 och uppger sin ålder till 13-14. Erbjuds genomgå medicinsk åldersbedömning i Sverige samt språktest. A och det offentliga bitrådet är positiva men någon kallelse kommer aldrig. Intyg från socialtjänst och familjehem stöder A:s uppgifter. Migrationsverket skriver ändå upp A:s ålder och A får avslag.

28.

A gör sin ålder sannolik med kopior på skolbetyg, skollegitimation, intyg från god man med mera. Ändå skrivs A godtyckligt upp i ålder av handläggare på Migrationsverket i samband med avslag och flyttas till vuxenboende där A känner sig otrygg och inte vågar bo. Bostadslös och suicidal idag.

29.

A blir uppskriven i ålder på ett godtyckligt sätt av handläggare. Mot A:s egna uppgifter och socialtjänstens intyg står en handläggares uppfattning som enligt beslutet grundas på att A inte haft någon dokumentation. Där står också att det "inte heller är möjligt att avgöra en asylsökandes ålder genom en bedömning av personens utseende". A som ser mycket ung ut skrivs upp med två år och får avslag.

30

Felaktig registrering vid ankomst, fel datum. A påpekar detta vid första asylutredningen men får fel datum igen. Vid andra asylutredningsintervjun påpekas misstaget och A blir lovad att det ska rättas till. Vid andra tillfället frågar offentliga bitrådet om Migrationsverket godtar att A är under 18 år. Utredaren svarar: "I dagsläget är åldern inget som

ifrågasätts så du behöver inte vidta några åtgärder i den frågan”. Under väntetiden på beslut får A ny handläggare och beslutsfattare. När A får sitt beslut är hen uppskriven med tre år och har fått avslag. Handläggare och beslutsfattare som skriver upp åldern har aldrig träffat A.

31.

A lämnar in kopior på skolbetyg, skollegitimation och intyg från god man. A föreslås aldrig någon åldersbedömning. Trots att samtliga intyg visar att A är minderårig och att A gjort allt som kan göras för att bevisa sin identitet skrivs A godtyckligt upp i ålder med tre år och flyttas till vuxenboende där A inte står ut. A flackar mellan olika korttidsboenden och mår i dag mycket dåligt.

32.

A är uppvuxen som flykting i Iran. Familjen flyr sedan till Syrien. A flyr när IS intar Damaskus och tappar bort sin familj. A tar sig så småningom ensam till Sverige. Vid utredningstillfället anger A åldern 15 år, baserat på det pass hen sett vid inskrivningen i skolan vid sju års ålder. Uppgifterna stämmer väl med antal skolår A uppger och med en detaljrik och konsekvent berättelse samt att A ännu aldrig fastat vilket blir en plikt först vid 15 års ålder. Intyg från Syrien, från skola, från vänner och släktingar tillmäts ingen betydelse utan A skrivs godtyckligt upp till 18 år och får avslag.

33.

A bereds inte tillfälle till medicinsk åldersbedömning. Intyg och vaccinationskort tillmäts inget bevisvärde. Journal som visar på sex centimeters längdtillväxt under ett år ignoreras och handläggare skriver godtyckligt upp åldern från 15 till 18 på A så att hen blir jämnårig med sitt äldre syskon. Syskonen får utvisningsbeslut.

34.

A har med sig en taskira som anger ålder 16 vid ankomst till Sverige. Under asylprocessen finner Migrationsverket ett annat dokument med likvärdigt bevisvärde som A aldrig sett. Intyg finns från ett tiotal erfarna gymnasielärare samt från familjehem med barn i samma ålder där det hävdas att A med största sannolikhet och utifrån fysisk, psykisk och social mognad är att bedöma som vanlig gymnasieungdom. Migrationsverket tillmäter det nyfunna och för A okända dokumentet allt värde och skriver upp A med sju år samt ger avslag.

35.

A är uzbek från Afghanistan. När hen tillfrågas om sin ålder måste hen ringa hem och fråga. Föräldrarna svarar att hen är född 1378 månad x dag xx enligt mullans papper som läggs i familjekoranen vid födelsestillfället. Persisk tolk omräknar till 1998. Det ska vara 1999. A som är analfabet och inte talar persiska har inte möjlighet att kontrollera detta. Migrationsverket underlåter att rätta felet under hela asylprocessen trots upprepade försök. A får avslag.

36.

A har originaltaskira och har pass från afghanska ambassaden samt intyg från familjehem och skola. Migrationsverket skriver ändå upp A i ålder. Migrationsdomstolen finner att det faktum att pass, taskira och födelsedatum registrerat vid ankomst stämmer överens gör passet till en handling utan bevisvärde. Åldersuppskrivning kvarstår och A får avslag.

37.

Asylsökande syskon uppfattas inledningsvis som ”uppenbart minderåriga” av Migrationsverket. I enlighet med Advokatsamfundets rekommendationer vid denna tid avråder ombud från medicinsk åldersbedömning. När beslut kommer 9 månader efter utredningssamtal är de godtyckligt åldersuppskrivna med avslagsbeslut.

38

A anger själv födelseår 2000. När beslutet kommer är A godtyckligt åldersuppskriven och har födelseår 1998. Beslutet överklagas. När avslag kommer från Migrationsdomstolen är A uppskriven ytterligare ett år och har nu födelseår 1997. Sedermera ändrar sig Migrationsverket och anser nu att A har födelseår 1998 igen.

39.

A som lämnat in taskira, intyg från skola och boende samt specialist på barn- och ungdomsmedicin som bland annat tittat på längdtillväxt och pubertetsutveckling och säger ”...talar mina undersökningar entydigt för att A har åldern 16,5 år” blir godtyckligt uppskriven av Migrationsverket med tre år och får avslag.